

Бухгалтерия ҳисоби ва солиқ фанидан оралик назорат иши
1-казус

2020 йил 1 январь ҳолатида хусусий корхонанинг счётларида қуйидаги қолдиқ мавжуд.

Актив	Сумма	Пассив	Сумма
Асосий воситалар 0100	25000 000	Устав капитали 8330	3000 000
Материаллар 1010	1800 000	Резерв капитали 8520	450 000
Тугалланмаган ишлаб чиқариш 2010	900 000	Қисқа муддатли банк кредити 6810	20000 000
Тайёр маҳсулотлар 2810	450 000	Тақсимланмаган фойда 8710	2000 000
Кассадаги пул маблағи 5010	5000	Бюджетга қарзлар 6410	1437 750
Ҳисоб-китоб счёти 5110	2710 650	Мақсадли фондларга қарзлар 6520	1477 750
Харидорларнинг қарзлари 4010	750 000	Иш ҳақи бўйича қарзлар 6710	1000 150
Бошқа дебиторларнинг қарзлари 4890	350 000	Мол етказиб берувчиларга қарз 6010	2600 000
Жами	31965650	Жами	31965 650

Ҳисобот даври давомида хусусий корхонада қуйидаги хўжалик операциялари содир бўлган

т. р.	Хўжалик операцияларнинг мазмуни	Сумма	Бух.проводка	
			Дт	Кт
1	Иш ҳақи бериш учун ҳисоб-китоб счётидан кассага пул олиб келинди	1000 150		
2	Кассадан ишчиларга иш ҳақи берилди	910 150		
3	Ўз вақтида олинмаган иш ҳақи депонентга ўтказилди	90 000		
4	Ўз вақтида олинмаган иш ҳақи банкка топширилди	90 000		
5	Харидорлардан олдиндан аванс олинди	900 000		
6	Мол етказиб берувчилардан материаллар қабул қилинди	250 000		
7	Омбордан ишлаб чиқаришга метариал берилди	100 000		
8	Ишлаб чиқаришда фойдаланилмаган	10 000		

	материаллар омборга қайтариб топширилди			
9	Ишлаб чиқаришдан тайёр маҳсулотлар қабул қилинди	715 000		
10	Мол етказиб берувчиларга қарзлар тўланди	186 000		
11	Бюджетга қарзлар тўланди	460 000		
12	Давлатнинг мақсадли фондларига қарз тўланди	500 000		
13	Ишлаб чиқаришдаги асосий воситаларга эскириш ҳисобланди	15 000		
14	Ишчиларга иш ҳақи ҳисобланди	5000 000		
15	Меҳнатга ҳақ тўлаш фондидан ягона ижтимоий тўлов ҳисобланди (12%)			
16	Иш ҳақидан қуйидагилар ушлаб қолинди: а) даромад солиғи ушлаб қолинди			
17	в) шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисоб рақамига 0,1%			

Топшириқ:

1. Бухгалтерия проводкаларини беринг.
2. Бухгалтерия ҳисобининг счётларини очинг.
3. Счётларда ҳўжалик операцияларини акс эттиринг.
4. Счётлардаги оборотларни ва қолдиқни ҳисобланг.
5. Бухгалтерия балансини тайёрланг.

Дарсликларда бухгалтерия баланси-бу молия иктисодиётининг юрагидир дейлган. Демак биз казусни ечишдан олдин аввало бухгалтерия счёти хақида тушунчага эга булишимиз керак. Ўзбекистон Республикаси Бухгалтерия Ҳисобининг Миллий Стандарти 21-сонли Хўжалик юритувчи субъектлар молиявий-хўжалик фаолиятининг бухгалтерия ҳисоби счётлари режаси ва уни қўллаш бўйича йўриқномасида Бухгалтерия счёти корхоналар иктисодий ресурсларининг ҳолати ва ҳаракати хақидаги бухгалтерия ахборотини қайд этиш ва сақлаш услуби ва уларга бўлган талаблар; дейлган бўлиб унга кўра . Доимий счётлар актив, пассив, контр-актив ва контр-пассивларга бўлинади дейлган. Казусимизда келтирилган актив ва пассив счётлар хақида эса қуйдаги изох келтрлган: Актив счёт (А) - бу активларни акс эттиришга мўлжалланган счёт бўлиб, унда иктисодий ресурсларнинг қолдиғи ва кўпайиши счётнинг дебетиди, камайиши эса кредит бўйича акс эттирилади.

Пассив счёт (П) - бу мажбурият ва сармояни акс эттиришга мўлжалланган счёт бўлиб, унда мажбурият ва сармоянинг қолдиғи ва кўпайиши счётнинг кредити бўйича, камайиши эса дебет бўйича акс эттирилади

Энди шу йўриқномада келтирилган счётлар режаси бўйича қуйдаги жадвалда бухгалтерия проводкаларини берамиз.

№	Хўжалик операцияларининг мазмуни	сумма	Бух.проводка	
			Дт	Кт
1	Иш ҳақи бериш учун ҳисоб-китоб счётидан кассага пул олиб келинди	1000150	5010	5110
2	Кассадан ишчиларга иш ҳақи берилди	910150	6710	5010
3	Ўз вақтида олинмаган иш ҳақи депонентга ўтказилди	90000	6720	6710
4	Ўз вақтида олинмаган иш ҳақи банкка топширилди	90000	5110	5010
5	Харидорлардан олдиндан аванс олинди	900000	5110	6010
6	Мол етказиб берувчилардан материаллар қабул қилинди	250000	1010	6010
7	Омбордан ишлаб чиқаришга материал берилди	100000	2010	1010
8	Ишлаб чиқаришда фойданилмаган материаллар омборга қайтариб топширилди	10000	1010	2010
9	Ишлаб чиқаришдан тайёр маҳсулотлар	715000	2810	2010

	қабул қилинди			
10	Мол етказиб берувчиларга қарзлар тўланди	186000	6010	5110
11	Бюджетга қарз тшланди	460000	6410	5110
12	Давлатнинг мақсадли фондларига қарз тўланди	500000	6520	5110
13	Ишлаб чиқаришдиги асосий воситаларга эскириш ҳисобланди	15000	2010	0210.
14	Ишчиларга иш ҳақи ҳисобланди	5000000	2010	6710
15	Меҳнатга ҳақ тўлаш фондидан ЯИТ ҳисобланди (12%)	600000	2010	6524
16	Иш ҳақидан қуйидагилар ушлаб қолинди: А) Даромад солиғи	600000	6710	6410
17	Иш ҳақидан қуйидагилар ушлаб қолинди: Б) 0,1%	5000	6410	6530

Корхона фаолиятида юқоридаги бажарилган операциялари бўйича 2020 йил 1 январь ҳолатидаги балансини 2020 йил 1 февраль ҳолатига қайта тузамиз.

Счетлар	2020 йил 1 январ ҳолатига корхонанинг сметларидаги мавжуд колдик	2020 йил январ ойидаги Дебет айланма	2020 йил январ ойидаги Кредит айланма	2020 йил 1 феврал ҳолатига корхонанинг сметларидаги мавжуд колдик
Актив				
0100.	25000000			25000000
1010.	1800000	260000	100000	1960000
2010.	900000	5715000	725000	5890000
2810.	450000	715000		1165000
5010.	5000	1000150	1000150	5000
5110.	2710650	990000	2146150	1554500
4010.	750000			750000
4890.	350000			350000
Жами	31965650	8680150	3971300	36674500
Пассив				
8330.	3000000			3000000
8520.	450000			450000
6810.	20000000			20000000
8710.	2000000			2000000

6410.	1437750	465000	600000	1572750
6520.	1477750	500000	600000	1577750
6710.	1000150	1600150	5000000	4400000
6010.	2600000	186000	1150000	3564000
6720.			90000	90000
0210.			15000	15000
6530.			5000	5000
Жами	31965650	2751150	7460000	36674500

Хисобот якунида корхона счётида қуйидаги қолдик мавжуд:

2020 йил 1 январ ҳолатига корхонанинг счетларидаги қолдик 31 965 650

2020 йил январ ойидаги Дебет айланма активда 8 680 150

2020 йил январ ойидаги Дебет айланма пасивда 2 751 150

2020 йил январ ойидаги Кредит айланма активда 3 971 300

2020 йил январ ойидаги Кредит айланма пасивда 7 460 000

2020 йил 1 феврал ҳолатига корхонанинг счетларидаги қолдик 36 674 500